Lausunto

LUKE/3441/00.04.05/2026

Asia: VN/24888/2026

Lausuntopyyntö maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta susikiintiöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta MMM:n asetukseksi alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2026–2027

Luonnonvarakeskus (Luke) kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävässä asiassa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnoksessa esitetään suden metsästykselle enimmäiskiintiötä sekä aluekohtaisia kiintiötä. Poronhoitoalueen ulkopuoliseen Suomeen esitetään yhteensä 109 suden enimmäiskiintiötä, joka jakautuu 18 kiintiöalueelle. Vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvat eivät sisälly tähän kiintiöön, eikä niiden nojalla poistettavien susien määrää rajoiteta asetuksella.

Metsästys painottuisi selvästi Lounais-Suomeen, jonne esitetään yhteensä 68 suden kiintiötä kymmenelle kiintiöalueelle. Muille alueille kohdennetaan yhteensä 41 suden kiintiö kahdeksalle kiintiöalueelle. Kiintiöalueiden valintaa ja niille esitettyjä kiintiöitä perustellaan erityisesti susien aiheuttamilla vahingoilla ja turvallisuuteen liittyvillä näkökohdilla, metsäpeuran suojelulla sekä susikannan lähisukulaisuuteen ja geneettiseen tilaan liittyvillä näkökohdilla.

Metsästyksen vaikutukset suden käyttäytymiseen ja ekologiaan

Susilauma muodostuu tyypillisesti lisääntyvästä parista ja sen jälkeläisistä. Metsästystilanteessa aikuiset sudet jäävät usein saaliiksi ensin, sillä aikuinen kulkee tyypillisesti lauman ensimmäisenä. Vuoden 2016 kannanhoidollisessa metsästyksessä, jonka tavoitteena oli poistaa lauman nuoria yksilöitä, lisääntyvien yksilöiden osuus kokonaissaaliista oli noin puolet.

Mikäli perhelauman aikuisista toinen tai molemmat metsästetään ennen kuin pennut ovat valmiita saalistamaan itsenäisesti, kuten vuosina 2015–2016 tapahtui, lauma hajoaa herkästi. Tällöin nuoret sudet saattavat etsiytyä pihoihin ja kotieläinlaitumille helpon ravinnon vuoksi. Tämän perusteella Luke pitää lähtökohtaisesti perusteltuna, että kiintiömetsästystä kohdistetaan kokonaisiin laumoihin. Olennaista kuitenkin on, missä määrin tässä onnistutaan.

Lähekkäin sijaitsevien susireviirien välissä on niin sanottuja puskurivyöhykkeitä, jotka eivät kuulu varsinaisesti kummankaan reviirin susille. Molempien reviirien sudet kuitenkin vierailevat vyöhykkeillä ja jättävät niille hajumerkkejään. Kun metsästys kohdistuu lauman aikuisiin yksilöihin tai

koko laumaan, uusien hajumerkkien muodostuminen lakkaa ja vanhojen merkkien vaikutus laimenee. Tällöin naapurireviirien sudet todennäköisesti alkavat tehdä tiedusteluretkiä alueelle ja voivat laajentaa reviiriään vapautuneelle alueelle.

Metsästyksen seurauksena tyhjentyneen reviirialueen uudelleenasuttamisen nopeus riippuu muun muassa alueen susitiheydestä. Jos reviireitä sijaitsee lähekkäin, naapurireviirien sudet todennäköisesti ottavat vapautuneen alueen käyttöön nopeasti. Harvan susikannan alueella uudelleenasuttaminen voi kestää kauemmin, jopa vuosia. Erityisesti tiheän susikannan alueella on todennäköistä, että vapautuneen alueen asuttavat lähireviireiltä peräisin olevat sudet.

Aiempia kokemuksia suden kannanhoidollisesta metsästyksestä

Suomessa toteutettiin kannanhoidollisen sudenmetsästyksen kokeilu vuosina 2015–2016 lupametsästyksenä. Ensimmäisenä vuonna metsästyssaalis oli 17 sutta ja metsästysvuoden kokonaiskuolleisuus 41 yksilöä. Toisena vuonna vastaavat luvut olivat 42 ja 76 yksilöä. Kokonaiskuolleisuuden voimakkaaseen, noin 80 prosentin kasvuun edellisvuodesta vaikuttivat metsästyksen lisäksi erityisesti poliisin poistopäätökset ja poikkeusluvat.

Lukuisat poliisin poistopäätökset kohdistuivat pihoissa vieraileviin susiin. Tämä todennäköisesti liittyi siihen, että metsästyksen kohdistuminen laumojen aikuisiin yksilöihin oli johtanut laumojen hajoamiseen. Lisääntyvien yksilöiden osuus saaliista oli ensimmäisenä vuonna noin 20 prosenttia ja toisena vuonna noin 50 prosenttia.

Samanaikaisesti susireviirien kokonaismäärä väheni tammikuun 2015 ja helmikuun 2016 välillä 49:stä 38:aan. Väheneminen kohdistui laumareviireihin, joiden määrä laski hieman alle puoleen, kun taas parireviirien määrä säilyi ennallaan ja rajareviirien määrä kasvoi. Kokeilun kokemukset osoittavat, että metsästyksen kokonaisvaikutukset voivat muodostua varsinaista metsästyssaalista suuremmiksi, mikäli metsästys kohdistuu lisääntyviin yksilöihin ja siihen liittyy samanaikaisesti muuta merkittävää kuolleisuutta.

Metsästysvuoden 2025–2026 suden kiintiömetsästys toteutettiin tammi–helmikuussa 2026. Kokonaiskiintiö oli sata sutta, ja se oli jaettu 16 kiintiöalueelle kohdistuen 13 perhelaumaan ja pariin. Kolme aluetta oli asetettu koirasusiperusteisesti.

Toteutunut metsästyssaalis oli 81 sutta, minkä lisäksi saaliiksi saatiin neljä koirasutta. Susisaaliista 50 yksilöä oli aikuisia tai ylivuotisia, ja näistä 25 tunnistettiin lisääntyviksi yksilöiksi. Edelliskevään pentuja oli 21. Kymmenen yksilön ikää ei voitu määrittää, koska niistä ei toimitettu Lukelle ikämäärityksen mahdollistavia näytteitä.

Saaliista 53 yksilöä tunnistettiin kiintiömetsästyksen suunniteltujen kohdereviirien susiksi. Näistä 21 oli lisääntyviä yksilöitä ja 32 jälkeläisiä. Lisäksi kahdeksan saaliiksi saatua yksilöä tunnistettiin naapurireviireiltä peräisin oleviksi, ja näistä neljä oli lisääntyviä yksilöitä. Metsästys kohdistui siten neljään alkuperäisen suunnitelman ulkopuoliseen laumaan, jotka jäivät ilman toista lisääntyvää yksilöä ja altistuivat siten perheryhmän mahdolliselle hajoamiselle. Lisäksi 12 metsästettyä yksilöä oli todennäköisesti vaeltajia eli kaukaisemmilta reviireiltä peräisin olevia tai alkuperältään tuntemattomia susia.

Susien kokonaiskuolleisuus kasvoi metsästysvuonna 2025–2026 selvästi edellisvuodesta. Kuolleita susia oli yhteensä 159, kun metsästysvuonna 2024–2025 vastaava määrä oli 84. Kasvua oli siten noin 90 prosenttia. Metsästyksen seurauksena kuoli 126 sutta, joista 36 poronhoitoalueella ja 90 muualla

Suomessa. Poronhoitoalueen ulkopuolella kuolleista 81 kaadettiin kiintiömetsästyksessä ja yhdeksän poikkeusluvilla. Muista syistä kuolleita susia oli 32.

Suurin sallittu saalismäärä metsästysvuonna 2026–2027

Asetusluonnoksessa esitetään alueellisen kiintiön perusteella saaliiksi saatavien susien enimmäismääräksi 109 yksilöä poronhoitoalueen ulkopuolella. Suomen riistakeskuksen suunnitelman mukaan kiintiö kohdistuu 18 alueelle.

Kiintiöalueilla arvioitiin eläneen maaliskuussa 2026 yhteensä 16 perhelaumaa tai paria, sekä niiden lisäksi neljä laumaa, joiden toinen lisääntyvä yksilö jäi kiintiömetsästyksessä saaliiksi alkuvuodesta 2026 ja jotka eivät siten maaliskuussa 2026 saaneet perhelaumastatusta. Kaikilla kiintiöalueilla on tarkoitus poistaa kaikki reviirillä tai reviireillä elävät sudet.

Mikäli reviiritilanteessa ei ole tapahtunut muutoksia maaliskuun 2026 jälkeen, suunniteltu poistuma merkitsisi toteutuessaan todennäköisesti 16 pari- tai perhelaumareviirin häviämistä. Susireviirien tilanne on voinut kuitenkin muuttua maaliskuun 2026 jälkeen sekä reviirialueiden että niillä elävien susien lukumäärän osalta.

Lisäksi naapurireviirien sudet voivat metsästysaikana liikkua metsästyksen kohteena oleville reviirialueille ja päätyä saaliiksi. Tällöin kiintiön puitteissa saatettaisiin metsästää yksilöitä suunniteltua suuremmasta määrästä susireviirejä, kuten kevättalven 2026 metsästyksessä tapahtui. Tämä voidaan todentaa vasta jälkikäteen saaliiksi saatujen susien DNA-näytteiden avulla.

Metsästysvuonna 2026–2027 toteutettavan kannanhoidollisen metsästyksen ennustettu vaikutus maaliskuun 2027 susikannan kokoon

Lukessa on kehitetty matemaattinen malli, jonka avulla voidaan vertailla erilaisten metsästysskenaarioiden arvioituja vaikutuksia Suomen susikannan tulevaan kehitykseen.

Metsästysvuonna 2015–2016 kannanhoidollisen metsästyksen saalis oli 42 sutta, mutta kokonaiskuolleisuus nousi 76 yksilöön. Ennustemallissa otetaan huomioon myös mahdollisuus vastaavan tilanteen toistumiseen. Muu kuolleisuus ja siten vuotuinen kokonaiskuolleisuus voivat mallissa vaihdella voimakkaasti, 25–55 prosentin välillä, kuten vuosina 1990–2026 on tapahtunut.

Ennustemallin tulokset ottavat siten huomioon mahdollisuuden sekä tavanomaista vähäisempään että suurempaan vahinkoperusteisten lupien määrään. Ensimmäinen vaihtoehdoista voisi syntyä, jos kannanhoidollisen metsästyksen saaliissa poistuu vahinkoja aiheuttavia susia. Jälkimmäinen voisi puolestaan syntyä, jos metsästys hajottaa laumoja ja lisää vahinkoja aiheuttavien susien määrää, ja näitä susia päädytään poistamaan vahinkoperusteisilla luvilla.

Mikäli esitetty metsästyskiintiö toteutuu täysimääräisenä, Suomen susikannan voidaan ennakoida pienenevän. Mallinnuksen perusteella 109 suden kaatamiseen liittyisi noin kahden prosentin todennäköisyys sille, että susien määrä olisi maaliskuussa 2027 pienempi kuin maa- ja metsätalousministeriön asettama susikannan suotuisan suojelutason viitearvo, 273 yksilöä. Mallin mukaan 109 suden kaatamisen jälkeen maaliskuun 2027 susikanta olisi 95 prosentin todennäköisyydellä yli 300 yksilöä. Todennäköisin kannan koko olisi tällöin 380 yksilöä.

Ennustemallin tulokset koskevat kokonaan Suomen puolella ja poronhoitoalueen ulkopuolella elävää susikantaa.

Luke huomauttaa, että metsästyssaaliiseen ja sen rakenteeseen, kokonaiskuolleisuuteen, ympäristöolosuhteisiin ja susikannan kehitykseen voi liittyä ennakoimattomia tekijöitä, joita tässä mallinnuksessa ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon. Lisäksi metsästyksen vaikutuksia susikannan geneettiseen tilanteeseen voidaan arvioida vasta jälkikäteen.

Aluekohtaiset kiintiöt metsästysvuonna 2026–2027

Asetusluonnoksessa esitetään suden kiintiömetsästyksen toteuttamista yhteensä 18 alueella, joilla sallittu saalismäärä vaihtelee 2–12 yksilön välillä. Alueet kattavat 16 maaliskuun 2026 kanta-arvion mukaista perhelauman tai parin asuttamaa reviirialuetta.

Maaliskuun 2026 jälkeen susien reviirialueet ovat voineet muuttua, ja uusia pentueita on syntynyt. Tämän vuoksi ei ole syytä olettaa, että kiintiöalueet ja niillä elävien susien määrät vastaisivat metsästyksen alkaessa täsmälleen maaliskuun 2026 kanta-arviossa esitettyä tilannetta.

Suomessa on vasta yhden vuoden kokemus näin laaja-alaisesta, erityisesti laumoihin kohdistuvasta metsästyksestä. Tämän vuoksi metsästyksen vaikutuksia susikannan dynamiikkaan ja populaatiogenetiikkaan on tärkeää seurata.

Aluekohtaisten kiintiöalueiden rajaukset perustuvat asetusmuistion mukaan Suomen riistakeskuksen esitykseen. Asetusmuistion mukaan kiintiöalueet on rajattu Luonnonvarakeskuksen kanta-arvion kuvaamille tunnetuille susireviireille tai havaintoalueille. Esitetyistä kiintiöalueista Iivantiira–Vuosanka, Ylivieska ja Somerniemi ulottuvat kuitenkin osittain naapurireviirien, Tappojoen, Pyhäjoen, Kalajoen ja Salo–Perniön, alueille. Tästä voi seurata, että metsästys kohdistuu osin muuhun kuin suunniteltuun susilaumaan.

On myös huomattava, että maaliskuuta 2026 koskevan kanta-arvion reviirirajaukset ovat arvioita reviirien mahdollisesta sijainnista kevättalvella 2026. Ne perustuvat Tassu-havaintoihin, DNA-näytteiden löytöpaikkoihin ja näytteistä tehtyihin sukulaisuusanalyyseihin. Rajauksissa hyödynnetään lisäksi maisemarakenteita, kuten suuria teitä ja vesistöjä, sekä tutkimustietoa suden elinpiirin koosta. Kanta-arvion reviirirajaukset ovat siten suuntaa antavia, eivätkä tarkkuudeltaan vastaa esimerkiksi GPS-lähettimellä varustettujen susien paikannusten perusteella laadittuja rajauksia.

Esimerkiksi Kivikiekin kiintiöalueen osalta on hyvä huomioida, että maaliskuun 2026 kanta-arvion reviirirajaus ulottui etelässä alueelle, joka on useita vuosia kuulunut Saunajärven reviiriin. DNA-seuranta on kuitenkin osoittanut, että sudet saattavat vierailla naapurireviirillä ilman, että tämä tarkoittaa alueen siirtymistä niiden omaksi reviiriksi.

Tämä havainnollistaa kanta-arvion reviirirajauksiin liittyvää epävarmuutta. Sen vuoksi Luke suosittelee, että kiintiöalueet rajataan käsittämään vain kohdereviirien keskeiset alueet eikä reviirihahmotelmien reuna-alueita. Näin pienennetään riskiä, että saaliiksi päätyy myös ei-kohdereviirien yksilöitä.

Reviirien tosiasialliset rajat voivat lisäksi muuttua vuoden aikana. Metsästysvuoden 2025–2026 kokemusten perusteella muutoksia voi tapahtua jopa metsästyskauden aikana susien kokeman

häiriön seurauksena. Vastaavanlaisia kokemuksia on saatu myös Ruotsista. Talviaikaiset reviirit voivat siten poiketa edeltävän kevään tilanteesta.

Kiintiöalueille voi metsästyksen edetessä myös siirtyä susia viereisiltä reviireiltä, jolloin metsästys voi kohdistua suunnittelemattomasti näihin yksilöihin. Riski korostuu erityisesti silloin, jos metsästys on jo kohdistunut kohdereviirin aikuisiin yksilöihin sekä niillä kiintiöalueilla, joiden läheisyydessä on reviirejä, joihin metsästystä ei ole tarkoitus kohdistaa.

Lounais-Suomessa Kivikylä–Kaivolan, Taivassalon, Keikyän, Mestilän ja Rauma–Lapin kiintiöalueet sijaitsevat arvokkaiksi mainittujen Kiukaisten ja Putajan reviirien naapurissa. Tämän vuoksi on olemassa riski, että kyseisten arvokkaiden reviirien yksilöt laajentavat elinpiiriään metsästyksen seurauksena nopeasti vapautuville kiintiöalueille ja päätyvät saaliiksi. Myös Pyhtään kiintiöalue ulottuu hyvin lähelle Porvoon reviiriä, mikä lisää riskiä metsästyksen kohdistumisesta naapurilauman susiin.

Edellä mainituista syistä metsästyksen aikana kiintiöalueella havaittujen susien määrä voi poiketa huomattavastikin edellisen kevään kanta-arviosta. Aiemman kannanhoidollisen metsästyksen yhteydessä tällaisia eroja tulkittiin julkisuudessa usein virheellisesti osoitukseksi maaliskuuta koskevan kanta-arvion puutteellisuudesta. Vastaavan tilanteen välttämiseksi Luke suosittelee asian huolellista viestimistä erityisesti metsästäjien koulutuksessa sekä medialle ja muille tahoille.

Suomen susikanta jakautuu kahteen geneettisesti eriytyneeseen osapopulaatioon, joiden välinen geenivirta on hyvin vähäistä. Läntinen osakanta on selvästi sukusiittoisempi kuin itäinen osakanta, jolla on yhteys Venäjän Karjalan susikantaan. Läntisen osakannan elinvoimaisuuden kannalta olisi tärkeää saada tulomuuttajia idästä. Tämä puolestaan edellyttää elinvoimaista ja geneettisesti monimuotoista itäistä susikantaa, joka tuottaa jälkeläisiä.

Luke tarkasteli Suomen riistakeskuksen pyynnöstä lisääntyvien parien sukulaisuutta niillä reviireillä, joiden molemmat lisääntyvät yksilöt tunnetaan DNA:n perusteella (N=37). Itäisen osakannan analysoiduista reviireistä (N=12) vain Kivikiekin lisääntyvän parin todettiin muodostuvan keskenään lähisukulaisista yksilöistä eli täyssisaruksista. Muiden analysoitujen itäisten reviirien, mukaan lukien Höljäkän ja Pyhtään, lisääntyvät parit eivät koostuneet keskenään sukua olevista yksilöistä. Lisäksi Höljäkän reviirin molemmat lisääntyvät yksilöt ovat itäistä alkuperää ja siten geneettisesti arvokkaita Suomen susikannalle.

Luke totesi Suomen riistakeskukselle antamassaan asiantuntijalausunnossa: ”Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä pyrkiä säilyttämään kannanhoidon toimin ne itäisen kannanhoitoalueen maaliskuun 2026 kanta-arviossa tunnistetut reviirit, joiden geneettinen tila on arvioitu hyväksi verrattuna läntisen kannanhoitoalueen reviireihin.”

Luke huomauttaa lisäksi, että susien lukumäärän vähentäminen eli metsästys ei itsessään paranna susikannan geneettistä tilaa, eikä sukusiittoisten parien tai laumojen poistaminen ole susikannan geneettisen tilan kannalta välttämätöntä. Metsästyksen hyvällä suunnittelulla voidaan kuitenkin vähentää metsästyksestä aiheutuvia haittoja.

Kiintiömetsästyksen perusteet metsästysvuonna 2026–2027

Metsästystä perustellaan eri kiintiöalueilla vaihtelevasti ihmisten turvallisuuteen liittyvillä riskeillä, tuotanto- ja kotieläinvahingoilla sekä metsäpeuran suojelulla. Luonnonvarakeskus katsoo, että

perusteita on kuvattu yksittäisten reviirialueiden osalta liian yleisellä tasolla esimerkiksi ilmaisuilla runsaasti, jonkin verran ja toistuvasti.

Kunkin reviirialueen osalta tulisi esittää täsmälliset tiedot esimerkiksi edeltävän vuoden kotieläinvahinkotapausten ja niissä kuolleiden eläinten määristä sekä susien pihakäynneistä. Tämä mahdollistaisi kyseisen reviirin susien metsästämiselle esitettyjen perusteiden julkisen ja avoimen arvioinnin.

Metsäpeuran suojelun osalta asetusluonnoksessa tulisi lisäksi osoittaa tutkimustietoon perustuen susien merkitys metsäpeurakannan verottajana sekä susien poistamisen odotettavissa olevat vaikutukset metsäpeurakantaan. Tämä on erityisen merkityksellistä Ylivieskan reviirialueen kohdalla, sillä metsäpeuran suojelu ei näyttäydy johdonmukaisena perusteena susien poistamiselle tilanteessa, jossa Suomen riistakeskus on samanaikaisesti myöntänyt Pohjanmaalle 15 metsäpeuran pyyntilupaa kaudelle 2026–2027. Metsäpeuran Suomenselän osakannan vaelluskäyttäytymisen vuoksi myös Pahkavaaraan esitetyn kolmen suden poistamisen perusteleminen metsäpeuran suojelulla on vaikeasti arvioitavissa niin kauan kuin saman osakannan yksilöille myönnetään pyyntilupia.

Joidenkin kiintiöalueiden perusteluissa mainitaan, että Suomen riistakeskus on kuullut sidosryhmiä esitystä valmistellessaan. Monipuolinen toimijoiden osallistuminen suunnitteluun on hyödyllistä tietopohjan laajentamisen ja eri näkemysten kirjon hahmottamiseksi. Asetusmuistiosta ei kuitenkaan käy ilmi, onko näin menetelty kaikkien kiintiöalueiden kohdalla eikä se, mitä kaikkia sidosryhmiä on kuultu. Höljäkän reviirin osalta erikseen mainitaan, että Pohjois-Karjalan alueellinen riistaneuvosto on esittänyt kyseisen lauman poistamista. Asetusmuistiosta ei käy ilmi, miksi juuri tämän lauman poistamista koskevan esityksen perusteena käytetään alueellisen riistaneuvoston esitystä eikä Suomen riistakeskuksessa virkatyönä tehtyä valmistelua.

Luke suosittelee, että kiintiöalueiden valinta ja kullekin alueelle esitetyn metsästyksen perusteet kuvataan nykyistä yksityiskohtaisemmin ja mahdollisimman yhdenmukaisesti. Näin sidosryhmät ja muut asiasta kiinnostuneet voivat arvioida perusteita avoimesti. Tämä on erityisen tärkeää asiassa, johon kohdistuu laajaa yhteiskunnallista kiinnostusta.

Yhteenveto

Luonnonvarakeskus katsoo, että esitetyn kiintiömetsästyksen vaikutuksia susikannan kokoon, rakenteeseen, dynamiikkaan ja geneettiseen tilaan tulee seurata huolellisesti. Aiemmat kokemukset osoittavat, että metsästyksen vaikutukset voivat ulottua suunniteltujen kohdereviirien ulkopuolelle erityisesti silloin, kun saaliiksi päätyy lisääntyviä yksilöitä tai naapurireviirien susia.

Mikäli esitetty metsästyskiintiö toteutuu täysimääräisenä, Suomen susikannan voidaan ennakoida pienenevän. Luken ennustemallin perusteella esitetty 109 suden enimmäiskiintiö ei lähtökohtaisesti vaaranna susikannan säilymistä MMM:n asettaman suotuisan suojelutason viitearvon yläpuolella. Ennusteeseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi metsästyksen toteutuksessa ja seurannassa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon kokonaiskuolleisuus, saaliin rakenne, reviirien muutokset sekä vaikutukset susikannan geneettiseen tilaan.

Luke suosittelee, että kiintiöalueet rajataan kohdereviirien keskeisille alueille, metsästyksen suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota geneettisesti arvokkaiden itäisen osakannan reviirien säilymiseen ja kunkin kiintiöalueen valinta perustellaan nykyistä täsmällisemmin ja

yhdenmukaisemmin. Perustelujen tulisi nojata mahdollisuuksien mukaan määrälliseen ja tutkimukseen perustuvaan tietoon. Näin voidaan vähentää metsästyksen ennakoimattomia vaikutuksia sekä parantaa kiintiöpäätösten läpinäkyvyyttä ja arvioitavuutta.

Valtonen Mia
Luonnonvarakeskus